

การบริหารการพัฒนาโครงการพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ
ศึกษากรณี : พื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก EEC
Development administration of the project in economic corridor
Case study: Eastern Economic Corridor (EEC)

นพดล วิทยาภรณ์*

Noppadone Viyapone

ผู้อำนวยการกองช่าง สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลทางเกวียน

ตำบลทางเกวียน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง, ประเทศไทย

Director of the Engineering Division, Thangkwieng Subdistrict Administration Organization,

Klaeng District, Rayong Province, Thailand

เอกพร รักความสุข**

Ekaporn Rakkwamsuk

Email: noppadane.36@gmail.com

Received : June 7, 2019

Revised : August 13, 2019

Accepted : September 18, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (๑) การบริหารการพัฒนาโครงการพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษที่เพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ (๒) ปัญหาและอุปสรรคต่อการบริหารการพัฒนาโครงการพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (๓) ผลกระทบทั้งในระดับพื้นที่และระดับประเทศจากการพัฒนาโครงการพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัย พบว่า (๑) การวางผังเมือง ยังไม่มีความเหมาะสม ไม่สามารถผสมผสานเพื่อแบ่งพื้นที่ให้ชุมชนและอุตสาหกรรมมาอยู่ร่วมกันได้ และในการกำหนดพื้นที่รองรับอุตสาหกรรมยังคงไม่ชัดเจน (๒) แรงงานยังไม่มีทักษะที่จะสามารถยกระดับมาตรฐานการผลิตและนวัตกรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพการผลิต และองค์ความรู้ที่ยั่งยืนระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และองค์กรต่างประเทศ (๓) ขาดแผนการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มศักยภาพด้านการขนส่งทางอากาศของพื้นที่ (๔) ขาดการส่งเสริมการลงทุนทางการให้สิทธิ

* นายนพดล วิทยาภรณ์ Mr.Noppadone Viyapone ผู้อำนวยการกองช่าง สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลทางเกวียน ตำบลทางเกวียน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง Director of the Engineering Division, Thangkwieng Subdistrict Administration Organization, Klaeng District, Rayong Province, Thailand

** อาจารย์ที่ปรึกษา รศ.ดร.เอกพร รักความสุข Advisor: Assoc.Prof.Dr. Ekaporn Rakkwamsuk

ประโยชน์ทางด้านภาษีระดับท้องถิ่น เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อผู้ประกอบการในพื้นที่ (๕) ขาดแผนการสร้าง ความสัมพันธ์อันดี การช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อน การเสริมสร้างภูมิปัญญาท้องถิ่น และการพัฒนา คนในชุมชน (๖) ด้านสาธารณูปโภค ระบบน้ำประปายังมีประสิทธิผลต่ำกว่าพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษของ ประเทศเพื่อนบ้าน

คำสำคัญ : การบริหาร, การพัฒนาโครงการ, เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

Abstract

The objectives of this research were to study (1) Administration development of eastern economic corridor projects to increase the economic potential of the country. (2) problems and obstacles to the development of the Eastern Economic Corridor project, and (3) impact on both the regional and national levels from the development of the Eastern Economic Corridor project. This dissertation is qualitative research, based on documentary data, in-depth interviews, and group discussions.

Findings of this research were: (1) Urban planning is not appropriate, it can't be integrated to divide the area for community and industry together, and the definition of industrial space is not clear. (2) Unskilled labor can raise production standards and innovations to improve the quality of production and sustainable knowledge between public, private, and international organizations. (3) A lack of plans for the development of transport infrastructure related to increasing the air transport capacity of the area. (4) A lack of investment in local tax incentives to benefit local entrepreneurs. (5) A lack of plans to build a good relationship, to help alleviate the suffering, the strengthening of local wisdom, and the development of the community. (6) Utility, water supply system is also effective under the special economic corridor of neighboring countries.

Keywords : Administration, Development of the project, Eastern Economic Corridor

บทนำ

เขตเศรษฐกิจพิเศษ ถูกกำหนดให้เป็นเขตพื้นที่ที่ได้จัดตั้งขึ้นเป็นการเฉพาะตามกฎหมายเพื่อประโยชน์ต่อการส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวก รวมทั้งให้สิทธิพิเศษบางประการในการดำเนินกิจการต่างๆ เช่น การอุตสาหกรรม การพาณิชย์กรรม การบริการจัดการหรือกิจการอื่นใดที่เป็นประโยชน์แก่เศรษฐกิจของประเทศ รูปแบบของเขตเศรษฐกิจพิเศษได้มีอยู่หลายประเภท เช่น เขตการค้าเสรี เขตอุตสาหกรรมเสรี เขตปลอดภาษี เขตการค้าชายแดนเสรี และเขตพัฒนาการส่งออก

พื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกหรืออีสเทิร์นซีบอร์ดถือว่าเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์การลงทุนและเป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมชั้นนำของประเทศ อาทิ บีโตร์เคมี อุตสาหกรรมยานยนต์ และพลังงาน ซึ่งมีผลิตภัณฑ์มวลรวมคิดเป็นสัดส่วน ๑ ใน ๕ ของประเทศ ซึ่งจากปัจจัยและความสำคัญดังกล่าว จึงนำมาซึ่งโครงการ “พัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก” (Eastern Economic Corridor: EEC) เพื่อรองรับการลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมายตามซูเปอร์คลัสเตอร์ที่มีการสนับสนุนส่งเสริมเพื่อสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจที่มีการประกอบด้วย ๕ อุตสาหกรรมเดิมที่มีศักยภาพ (First S-curve) และอีก ๕ อุตสาหกรรมอนาคต (New S-curve) ที่จะเป็นการส่งเสริมให้เกิดการลงทุนในอุตสาหกรรมที่สร้างมูลค่าเพิ่มเป็นพิเศษ ตามนโยบายของภาครัฐเพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นเขตเศรษฐกิจชั้นนำของกลุ่มอาเซียน โดยการนำร่องในพื้นที่ ๓ จังหวัด ได้แก่ ระยอง ชลบุรีและฉะเชิงเทรา

การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) จะมีปัจจัยสนับสนุนจากการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานจากภาครัฐรวมทั้งการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่ซึ่งมีมูลค่าประมาณ ๓ แสนล้านบาท ซึ่งจะก่อให้เกิดการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจและการลงทุนในธุรกิจและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง ซึ่งคาดว่าจะดึงดูดให้การลงทุนจากชาวไทยและต่างชาติได้มากกว่า ๑.๙ ล้านล้านบาท จะส่งผลให้เกิดการลงทุนทางธุรกิจและอุตสาหกรรมเกิดการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจทั้งในและต่างประเทศ เกิดการย้ายถิ่นฐานของแรงงานเพื่อเข้ามาทำงาน ทำให้รายได้และกำลังซื้อของคนในพื้นที่ได้ปรับตัวเพิ่มขึ้น สังคมเมืองเกิดการเติบโต ซึ่งปัจจัยดังกล่าวจะช่วยผลักดันให้อุตสาหกรรมก่อสร้างประเภทต่างๆ ทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน อสังหาริมทรัพย์ รวมถึงนิคมอุตสาหกรรมของภูมิภาคขยายตัวได้เพิ่มขึ้น^๑

โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่จะสร้างให้ประเทศไทยเกิดปรากฏการณ์แห่งความ “โชติช่วงชัชวาล” เพราะศักยภาพของพื้นที่ จึงถือเป็นความหวังพลิกโฉมภาคการผลิตของไทย เพื่อจะดันให้ GDP มีการเติบโตได้ถึง ๕% ในปี ๒๕๖๔ และ

^๑ ปิยพงศ์ พุฒินิชย์, อิทธิพลของการกำกับดูแลกิจการที่ดีและการรับรู้คุณภาพการบริการของลูกค้าที่มีผลต่อความไว้วางใจและความจงรักภักดีของลูกค้าธนาคารออมสิน, *ปริญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประกอบการ (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๙)*, หน้า ๘๙.

รวมถึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่ทำให้เกิดการจ้างงาน การพัฒนาศักยภาพคนและชุมชน เป็นการเตรียมอนาคตให้กับคนทั้งประเทศ ไม่ใช่แค่เฉพาะในพื้นที่ ๓ จังหวัด โดยมีเหตุผลอยู่ ๓ ประการ คือ

ประการที่ ๑ พื้นที่นี้ถือเป็นระเบียงเศรษฐกิจทางฝั่งตะวันออกของกรุงเทพฯ ที่จะช่วยลดความแออัดในเมืองกรุง และเมื่อกรุงเทพฯ ผันรวมกับโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) แล้ว พื้นที่นี้จะกลายเป็นมหานครที่น่าอยู่

ประการที่ ๒ โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) จะเป็นพื้นที่ที่เชื่อมโยงภาคอีสานตอนบนและตอนล่างมาสู่อ่าวไทย ด้วยการขนส่งทั้งทางรถไฟและทางถนนมายังท่าเรือแหลมฉบัง ท่าเรือสัตหีบ และท่าเรือมาตาพุด ที่รวมศูนย์การผลิตของประเทศเชื่อมไว้ด้วยกัน

ประการที่ ๓ การพัฒนาครั้งนี้ ถือเป็นเชื่อมโยง ๓ จังหวัด โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) เข้ากับการพัฒนาจังหวัดอื่นๆ ในภาคตะวันออก (ปราจีนบุรี สระแก้ว จันทบุรี ตราด) โดยเฉพาะเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนที่ตราดและสระแก้ว^๒

อย่างไรก็ตาม จากประเด็นความชัดเจนในการกำหนดพื้นที่และการออกแบบการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ปรากฏ แต่กลับยังไม่เห็นความชัดเจนและการออกแบบให้กับชุมชนที่อยู่ติดพื้นที่และมีการใช้ประโยชน์ที่ดินมาเป็นเวลานาน ซึ่งความไม่มีส่วนร่วมในการที่จะพัฒนาปรากฏเห็นชัดภายใต้สภาวะการณ์เช่นนี้ ทำให้ชาวบ้านไม่ได้มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การตรวจสอบ และการเรียกร้องมาตรการป้องกันผลกระทบที่จะเกิดจากโครงการพัฒนา โดยเฉพาะข้อมูลการตัดสินใจในการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับพื้นที่นิคมอุตสาหกรรม ซึ่งหมายถึงผลกระทบต่อการใช้คุณภาพชีวิตที่ดี ที่สำคัญ คือ ยังไม่มีส่วนร่วมแม้เพียงการรับทราบข้อมูล เพื่อการทำความเข้าใจสิ่งที่เรียกว่า “เขตเศรษฐกิจพิเศษ” จนมักได้ยินคำถามจากชาวบ้านว่า “เขตเศรษฐกิจพิเศษ มันพิเศษอย่างไร”

ด้วยเหตุผลความสำคัญของโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ดังที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาถึงระบบการบริหารการพัฒนาโครงการพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ว่าควรบริหารเพื่อให้เกิดการพัฒนาในทางด้านใด จึงจะสามารถผลักดันให้มีการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศให้เป็นไปตามแผนงานที่กำหนด

^๒ คณะกรรมการนโยบายการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก, เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และกระบวนการ ในการร่วมลงทุนกับเอกชนหรือให้เอกชนเป็นผู้ลงทุน พ.ศ. ๒๕๖๐, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเพื่อการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (สกรศ.), ๒๕๖๐), หน้า ๓.

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาการบริหารการพัฒนาโครงการพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกที่ (EEC) เพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ
๒. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่อการบริหารการพัฒนาโครงการพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC)
๓. เพื่อศึกษาผลกระทบทั้งในระดับพื้นที่และในระดับประเทศจากการพัฒนาโครงการพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยทั้งหมด จำนวน ๔๕ คน แบ่งเป็น ๓ กลุ่ม คือ กลุ่มแรก เป็นกลุ่มผู้มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายของโครงการเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก จำนวน ๓ คน กลุ่มที่สอง คือคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม จำนวน ๑๒ คน และกลุ่มที่สาม คือ กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่จากโครงการพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก จำนวน ๓๐ คน

เครื่องมือที่ใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

- ๑) แบบสัมภาษณ์เชิงลึกกึ่งโครงสร้าง เพื่อการสัมภาษณ์แบบกึ่งเป็นทางการกับผู้ที่มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายโครงการเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก
- ๒) แบบการสนทนากลุ่ม สำหรับเก็บข้อมูลจากคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์พัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากโครงการพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้เทคนิคการถอดรหัสข้อมูลด้วยการลดทอนขนาดข้อมูล แล้วใช้การวิเคราะห์แบบอุปนัย โดยนำข้อมูลมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ เรียบเรียงจำแนกอย่างเป็นระบบ นำมาตีความประกอบกับการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา เชื่อมโยงความสัมพันธ์และหารูปแบบของความสัมพันธ์ แล้วอภิปรายผลตามแนวคิด ทฤษฎี เพื่อสร้างข้อสรุปข้อเสนอแนะ นำเสนอข้อมูลโดยวิธีการพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

๑. การบริหารการพัฒนาโครงการพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษที่เพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ

การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ได้แบ่งบทบาทการพัฒนาเชิงพื้นที่ออกเป็นเขตอุตสาหกรรม เขตพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและเขตพัฒนาเมือง ซึ่งในการพัฒนาเมืองนั้น มุ่งเน้นการพัฒนาภายในแนวคิด เมืองแห่งความสมดุลของสถานที่ทำงานและที่พักอาศัย ประกอบด้วย

๑) จังหวัดฉะเชิงเทรา มีบทบาทคือ พื้นที่พักอาศัยที่ทันสมัยตอบสนองไลฟ์สไตล์สมัยใหม่ ศูนย์กลางการขนส่งระบบรางและรถไฟความเร็วสูงและประตูสู่ภูมิภาคต่างๆ รองรับการย้ายหน่วยงานรัฐ และการพัฒนาไปสู่ศูนย์ราชการแห่งใหม่ในอนาคต

๒) จังหวัดชลบุรี มีบทบาทคือ เมืองแห่งการศึกษา ค้นคว้า วิจัย และพัฒนาเพื่อสร้างนวัตกรรม รองรับศูนย์กลางด้านการศึกษา ศูนย์ฝึกแรงงานและศูนย์พัฒนาทักษะนานาชาติเพื่อตอบสนองและสอดคล้องกับความต้องการด้านอุตสาหกรรมแห่งอนาคต

๓) จังหวัดระยอง มีบทบาทคือ พื้นที่ตั้งอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและอุตสาหกรรมพลังงานโดยมาบตาพุด เป็นฐานอุตสาหกรรมปิโตรเคมีในทวีปเอเชียและศูนย์กลางด้านโรงกลั่นน้ำมันและพลังงานในประเทศไทยพัฒนาสู่การเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมชีวภาพ

สถานภาพและศักยภาพของพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) มีเป้าหมายสำคัญเพื่อรองรับการลงทุนในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายที่สำคัญของประเทศ (New engine of Growth) ซึ่งเป็นกิจการที่มุ่งเน้นใช้เทคโนโลยีใหม่ และนวัตกรรมที่สร้างมูลค่าเพิ่ม โดยได้แบ่งเป็น ๒ กลุ่มอุตสาหกรรม ได้แก่

๑) กลุ่มอุตสาหกรรมปัจจุบัน (First S-Curve) มีจำนวน ๕ อุตสาหกรรม ได้แก่ อุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วนแห่งอนาคต อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์และอุปกรณ์ด้านการโทรคมนาคม อุตสาหกรรมท่องเที่ยวระดับคุณภาพ อุตสาหกรรมเกษตรเชิงประสิทธิภาพ และเทคโนโลยีชีวภาพ รวมทั้งอุตสาหกรรมอาหารแห่งอนาคต

๒) กลุ่มอุตสาหกรรมอนาคต (New S-Curve) จำนวน ๕ สาขา ได้แก่ อุตสาหกรรมเครื่องจักร อุปกรณ์อัตโนมัติและหุ่นยนต์อุตสาหกรรมการขนส่งและการบิน อุตสาหกรรมชีวภาพ อุตสาหกรรมดิจิทัล และอุตสาหกรรมการแพทย์สุขภาพ

การบริหารด้านโครงสร้างพื้นฐาน/โลจิสติกส์ โดยรัฐบาลได้เร่งพัฒนาใน ๕ โครงการหลัก คือ

๑) โครงการพัฒนาสนามบินอู่ตะเภา ในระยะ ๕ ปีแรก ต้องเพิ่มอัตรารองรับผู้โดยสารจาก ๓ ล้านคน เป็น ๑๕ ล้านคน ก่อนพัฒนาให้สามารถรองรับผู้โดยสารได้ ๖๐ ล้านคน ภายใน ๑๕ ปี

๒) โครงการรถไฟความเร็วสูงกรุงเทพฯ-ระยอง ที่จะต้องเชื่อมโยงระหว่างสนามบินพาณิชย์ ๓ แห่งให้สำเร็จ ได้แก่ สนามบินดอนเมือง สนามบินสุวรรณภูมิ และสนามบินอู่ตะเภา

๓) โครงการพัฒนาท่าเรือแหลมฉบังระยะที่ ๓

๔) โครงการรถไฟทางคู่ เชื่อมโยงท่าเรือ ๓ แห่ง เพื่อเพิ่มศักยภาพในการขนส่งสินค้าทางราง

๕) โครงการพัฒนาเมืองใหม่ ในพื้นที่เพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม

การบริหารโครงการสาธารณูปโภค มีการพัฒนาในระบบต่างๆ ที่ประกอบด้วย

๑) ระบบไฟฟ้า โดยการขยายระบบส่งไฟฟ้า เพื่อรองรับโครงการ

๒) ระบบน้ำประปา โดยเพิ่มความจุอ่างเก็บน้ำ การวางท่อส่งน้ำ การปรับปรุงเพิ่มกำลังการผลิต และเพิ่มศักยภาพบริการน้ำประปา ในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ซึ่งอยู่ในเขตให้บริการของการประปาส่วนภูมิภาค (กปภ.) เขต ๑

๓) ระบบการจัดการขยะ/น้ำเสีย/มลพิษทางอากาศ ที่ในปัจจุบันจังหวัดระยองมีศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมแบบครบวงจร ซึ่งอยู่ระหว่างการพัฒนาเพื่อนำขยะมาผลิตเป็นพลังงานเชื้อเพลิง (RDF)

๔) การบริหารการพัฒนาเมือง โดยมีแนวทางในการพัฒนาว่า “ฉะเชิงเทรา-ชลบุรี-ระยอง: เมืองแห่งความสมดุลของสถานที่ทำงานและที่พักอาศัย”

๒. ปัญหาและอุปสรรคต่อการบริหารการพัฒนาโครงการพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

ด้านการบริหารการพัฒนาโครงการพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ผู้วิจัยค้นพบประเด็นปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

๑) การวางผังเมือง ได้พบว่าผังเมืองในเชิงลึกยังไม่เหมาะสม เพราะไม่สามารถจะผสมผสานพื้นที่ให้ชุมชนและอุตสาหกรรมมาอยู่ร่วมกันได้อย่างชัดเจน เพราะภาครัฐจะมีแต่ผังเมืองในภาพรวม

๒) ขาดแผนพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคม ได้พบว่ามีข้อจำกัดในการพัฒนาและเชื่อมโยงด้านคมนาคมทางอากาศ ดังนั้นควรพัฒนาเพิ่มศักยภาพด้านการขนส่งทางอากาศ โดยการเพิ่มช่องทาง Taxiway รวมไปถึงการขนส่งทางระบบราง ควรมีการเพิ่มเส้นทางการขนส่งที่ใช้พลังงานไฟฟ้า เพื่อพัฒนาเป็นเมืองที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๓) ด้านสาธารณูปโภค พบระบบน้ำประปายังมีประสิทธิภาพต่ำกว่าพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษของประเทศเพื่อนบ้าน ระบบพลังงานไฟฟ้าควรมีกำลังผลิตไฟฟ้าเพิ่มขึ้นและเพิ่มความมีเสถียรภาพควรมีระบบการจัดการและการคัดกรองขยะที่ดี เพื่อรองรับปริมาณขยะที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และต้องพัฒนาระบบอินเตอร์เน็ตความเร็วสูง

๔) การดึงดูดนักลงทุน ยังคงมีปัญหาโดยเฉพาะแรงจูงใจและสิทธิประโยชน์สำหรับภาคอุตสาหกรรม เมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศแล้ว พบว่า ยังคงขาดการส่งเสริมการลงทุนโดยการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีระดับท้องถิ่นที่จะดึงดูดนักลงทุนคุณภาพให้มาลงทุนได้

๕) แรงงานขาดทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานด้านอุตสาหกรรมที่สามารถยกระดับมาตรฐานผลิตภาพและนวัตกรรมผู้ประกอบการและบุคลากรในสาขาของอุตสาหกรรมเป้าหมาย และองค์ความรู้ที่ยั่งยืนระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรต่างประเทศ ทั้งนี้เพราะประเทศไทยกำลังเผชิญปัญหาการลดลงของผลิตภาพและกำลังแรงงาน

๖) ขาดแผนการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน การช่วยเหลือบรรเทาในความเดือดร้อน เสริมสร้างภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาคนในชุมชน เพื่อสร้างเครือข่ายผู้นำชุมชน การเฝ้าระวังตลอดจน การประชาสัมพันธ์ในรูปแบบที่เหมาะสม

๓. ผลกระทบทั้งในระดับพื้นที่และระดับประเทศจากการพัฒนาโครงการพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ภาคตะวันออก

๑) ผลกระทบระดับพื้นที่และชุมชน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับโครงการพัฒนาชายฝั่ง ตะวันออกหรือโครงการอีสเทิร์นซีบอร์ด ที่ในอดีตได้สร้างผลกระทบต่อพื้นที่ทั้งเชิงบวกและเชิงลบในระดับ สูงมาก แต่จากการสรุปพบว่าส่วนใหญ่จะมีมุมมองในเชิงลบ ที่ประกอบไปด้วยผลกระทบด้านมลภาวะ ด้านสุขภาพ และด้านสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเรื่องมลภาวะที่มีกลิ่นเหม็น การลักลอบทิ้งกากของเสีย การปล่อย น้ำเสีย คุณภาพน้ำดื่มน้ำใช้ การกำจัดขยะ เป็นต้น

๒) ผลกระทบระดับประเทศ เป็นผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านความมั่นคงและด้านการ ปกครองบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งจะมีทั้งผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ดังนี้

๑. ผลกระทบเชิงบวกจะเป็นปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ที่สามารถพัฒนาให้ประเทศเข้าสู่ ประเทศที่เป็นอุตสาหกรรมอย่างสมบูรณ์ สร้างความมั่นคง มั่งคั่ง ให้กับประเทศ เพิ่มรายได้ในภาพรวม ซึ่งส่งผลต่อประชาชนในพื้นที่โครงการและทั่วประเทศมีรายได้เพิ่มขึ้น เพราะการลงทุนทั้งภาครัฐและ เอกชนภายในพื้นที่ ไม่น้อยกว่า ๑.๕ ล้านล้านบาท จะก่อให้เกิดการจ้างงานใหม่กว่าหนึ่งแสนอัตราต่อปี และสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเพิ่มขึ้นสิบล้านคนต่อปี สร้างรายได้ให้กับประเทศไม่น้อยกว่า สี่แสนห้าล้านบาท และจะก่อให้เกิดฐานภาษีใหม่ซึ่งเป็นรายได้ของประเทศประมาณหนึ่งแสนล้านบาท จากผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศที่สูงขึ้น และสามารถลดต้นทุนด้านการขนส่งโลจิสติกส์ได้ถึงสี่แสน ล้านบาทต่อปี

๒. ผลกระทบเชิงลบ จะเป็นประเด็นทางด้านความมั่นคง และด้านการปกครองเพราะต้อง ปรับแก้กฎหมาย กฎระเบียบ รวมทั้งข้อบังคับที่สำคัญ เพื่อเปิดโอกาสให้ทางนักลงทุนต่างชาติเข้ามา ทั้งเรื่องของการเข้ามาอาศัยในราชอาณาจักร การครอบครองกรรมสิทธิ์ในที่ดิน การยกเว้นอากร หรือ การลดหย่อนภาษีต่างๆ และจะนำมาซึ่งการสูญเสียรายได้ และความมั่นคงของชาติ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการอภิปรายผลการวิจัยตามลำดับวัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อ ๑ การบริหารการพัฒนาโครงการพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกที่เพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ

โครงการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ถือได้ว่าเป็นโครงการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกที่ได้พัฒนาต่อยอดจากโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก (ESB) ซึ่งประสบความสำเร็จอย่างสูง แต่มาถึงจุดอิ่มตัว เพราะเมื่อเทคโนโลยีและทิศทางอุตสาหกรรมโลกเปลี่ยนแปลงและซับซ้อนขึ้น จึงไม่สามารถที่จะรองรับอุตสาหกรรมเทคโนโลยีขั้นสูงในปัจจุบัน หรือความเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมเดิมได้ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) อาศัยมาตรา ๔๔ แห่งรัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. ๒๕๕๗ ออกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เพื่อกำหนดมาตรการด้านการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจ (EEC) ให้เกิดผลในทางปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมโดยเร็ว บนพื้นที่ ๓ จังหวัด คือ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง ซึ่งถือเป็นพื้นที่เดิมของโครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก (ESB) เพื่อที่จะต่อยอดให้เดิมนำรองรับอุตสาหกรรมของโลกในอนาคตและเพื่อให้เป็นไปตามแผนยุทธศาสตร์ภายใต้ไทยแลนด์ ๔.๐ จึงได้มีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๙ เห็นชอบในหลักการของโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) ซึ่งเป็นการดำเนินการที่สอดคล้องกับแนวความคิดเขตเศรษฐกิจพิเศษที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา^๓ ที่ได้ระบุไว้ว่า วัตถุประสงค์หลักในการกระจายการพัฒนาไปสู่พื้นที่ต่างๆ เพื่อมิให้การพัฒนากระจุกตัวเฉพาะที่เมืองใหญ่ โดยใช้กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่หลากหลายเป็นตัวนำในการพัฒนา นอกจากจะช่วยกระจายการพัฒนาไปสู่พื้นที่ที่ได้รับการจัดตั้งเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ อันเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่เฉพาะและพื้นที่ใกล้เคียงโดยตรงแล้ว ยังเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและศักยภาพในการแข่งขันของประเทศในเวทีการค้าโลก

ในการบริหารอุตสาหกรรมศักยภาพ เป้าหมายสำคัญของโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) เพื่อรองรับการลงทุนในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายที่สำคัญของประเทศ ซึ่งจะเป็นกิจการที่มุ่งเน้นใช้เทคโนโลยีใหม่ และนวัตกรรมที่สร้างมูลค่าเพิ่มใน ๒ กลุ่มอุตสาหกรรม ได้แก่

- ๑) กลุ่มอุตสาหกรรมปัจจุบัน (First S-Curve)
- ๒) กลุ่มอุตสาหกรรมอนาคต (New S-Curve)

^๓ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, พระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พุทธศักราช ๒๕๕๘, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, ๒๕๕๘), หน้า ๑๘.

ที่ทางรัฐบาลคาดหวังว่าจะเป็นกลไกในการผลักดันประเทศไทยเข้าสู่ยุคไทยแลนด์ ๔.๐ โดยรัฐบาลตั้งเป้าในการดึงดูดนักลงทุนจากต่างประเทศรายใหม่ๆ ให้เข้ามาลงทุน จึงมีการให้สิทธิประโยชน์ในหลายด้านดังที่กล่าวมา แต่อย่างไรก็ตาม การดำเนินการบริหารโครงการดังกล่าวไม่สอดคล้องกับศูนย์วิจัยกสิกรไทย^๔ ที่มองว่าเมื่อวิเคราะห์ถึงโอกาสในการลงทุนแล้วจะเห็นได้ว่าในระยะสั้นถึงปานกลาง โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) จะเป็นประโยชน์กับนักลงทุนที่ปัจจุบันนี้ได้มีการลงทุนใน ๓ จังหวัดนี้อยู่แล้วมากกว่าดึงดูดนักลงทุนหน้าใหม่ ส่วนการลงทุนในอุตสาหกรรมกลุ่ม New S-curve จะยังมีน้อย โดยการลงทุนส่วนใหญ่จะมาจากนักลงทุนเดิมที่ต้องการต่อยอดอุตสาหกรรมเดิมของตนออกไปในอุตสาหกรรมกลุ่ม First S-curve ขณะที่อุตสาหกรรมกลุ่ม New S-curve อาจมีความน่าดึงดูดน้อยกว่า เพราะเป็นอุตสาหกรรมใหม่ที่มีต้นทุนในการลงทุนอาจสูงกว่า หาก BOI ต้องการที่จะให้นักลงทุนเข้ามาลงทุนในกลุ่ม New S-curve มากขึ้น ก็ควรที่จะกำหนดสิทธิประโยชน์ของอุตสาหกรรมกลุ่ม New S-curve ให้ได้รับสิทธิประโยชน์สูงกว่านโยบายส่งเสริมการลงทุนประเภทอื่นๆ ของ BOI อย่างชัดเจน เพื่อเป็นแรงจูงใจให้กับนักลงทุน

นอกจากนี้ ในระยะยาวศูนย์วิจัยกสิกรไทย^๕ มองว่าหากต้องการให้การลงทุนในอุตสาหกรรมกลุ่ม New S-curve มีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้น การพิจารณาว่าด้วยสิทธิประโยชน์จาก BOI เพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอในการดึงดูดนักลงทุน แต่ปัจจัยแรงงานก็เป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งประเทศไทยยังขาดแคลนแรงงานทักษะและแรงงานมีทักษะ จึงจำเป็นที่จะต้องผลิตบุคลากรให้ตรงกับความต้องการของอุตสาหกรรม จึงจะสามารถดึงดูดนักลงทุนได้ ส่วนงานที่ต้องใช้แรงงานที่มีทักษะสูงก็อาจแก้ปัญหาโดยการจ้างผู้เชี่ยวชาญชาวต่างชาติเป็นการชั่วคราว และกำหนดเงื่อนไขให้การลงทุนมีการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการฝึกอบรมให้แก่แรงงานไทยด้วย นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่น ที่มีผลต่อการตัดสินใจนักลงทุน ได้แก่ ความต่อเนื่องของนโยบายภาครัฐ ระดับการพัฒนาด้านวิจัยและพัฒนา ความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม ซึ่งจำเป็นจะต้องปรับปรุงให้ปัจจัยเหล่านี้เอื้อต่อการลงทุนและพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ข้อ ๒ ปัญหา อุปสรรค และผลกระทบจากการบริหารการพัฒนาโครงการพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

ประเด็นปัญหาและอุปสรรคจากการบริหารและการพัฒนาโครงการพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) จากการศึกษาค้นคว้าได้พบว่า การวางผังเมืองของโครงการยังไม่มี ความเหมาะสม

^๔ ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, การลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมายในระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC), (กรุงเทพมหานคร: ธนาคารกสิกรไทย, ๒๕๖๐), หน้า ๓.

^๕ ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, การลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมายในระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC), (กรุงเทพมหานคร: ธนาคารกสิกรไทย, ๒๕๖๐), หน้า ๔.

เพราะยังไม่สามารถผสมผสานเพื่อแบ่งพื้นที่ให้ชุมชนและภาคอุตสาหกรรมมาอยู่ร่วมกันได้อย่างชัดเจน ตลอดจนด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการที่จำเป็นต่างๆ จึงเป็นบทบาทหน้าที่ของหน่วยราชการ ส่วนกลางซึ่งได้แก่กรมโยธาธิการและผังเมือง หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทางเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ในการบริหารจัดการพื้นที่ให้มีสภาพความเป็นเมืองที่น่าอยู่ ซึ่งได้สอดคล้องกับงานวิจัยของศิวัช ศรีโศคางกุล และยุทธศาสตร์ หน่อแก้ว^๖ ที่ได้พบว่า การสร้าง มโนทัศน์และความเชื่อมั่นของผู้บริหารท้องถิ่น จะมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากจะช่วยเสริม ความมั่นใจให้กับภาคส่วนต่างๆ รวมถึงภาคประชาชนที่ได้เข้าร่วมโครงการ แม้ว่าอดีตผู้นำจะไม่ได้เป็นผู้มีส่วนรับผิดชอบแล้ว แต่ทุกคนก็ยังเชื่อมั่นในวิสัยทัศน์ว่าโครงการจะสามารถนำพาประชาชนกลุ่ม เป้าหมายให้ประสบความสำเร็จได้

ปัญหาแรงงานยังไม่มีทักษะที่สามารถยกระดับมาตรฐานผลิตภาพและนวัตกรรมเพื่อการผลิตของ ผู้ประกอบการและบุคลากรในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย รวมถึงการพัฒนาในองค์ความรู้ที่ยั่งยืนระหว่าง หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และองค์กรต่างประเทศ เพราะในพื้นที่ยังมีปัญหาขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะ ในการที่จะยกระดับของอุตสาหกรรมไปสู่อุตสาหกรรมที่มีนวัตกรรม ซึ่งปัญหาอุปสรรคดังกล่าวสอดคล้อง กับงานวิจัยศูนย์วิจัยกสิกรไทย^๗ ที่ว่า หากต้องการให้การลงทุนในอุตสาหกรรมกลุ่ม New S-curve มีสัดส่วนเพิ่มขึ้น การพิจารณาสิทธิประโยชน์ BOI เพียงอย่างเดียวคงไม่เพียงพอในการดึงดูดนักลงทุน แต่ ปัจจัยด้านแรงงานก็เป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งประเทศไทยยังขาดแคลนแรงงานฝีมือถึงทักษะและแรงงานมีทักษะ ดังนั้น จึงจำเป็นที่ภาครัฐจะต้องผลิตบุคลากรให้ตรงตามความต้องการของอุตสาหกรรมจึงจะสามารถ ดึงดูดนักลงทุนได้ ส่วนงานที่ต้องใช้แรงงานที่มีทักษะสูงแต่ยังไม่สามารถผลิตบุคลากรได้ทัน ก็อาจแก้ปัญหา โดยการจ้างผู้เชี่ยวชาญชาวต่างชาติมาเป็นการชั่วคราว

วัตถุประสงค์ข้อ ๓ ผลกระทบจากการบริหารการพัฒนาโครงการพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ภาคตะวันออก

๑) ผลกระทบระดับพื้นที่และชุมชน ซึ่งเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นกับชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในพื้นที่และ เป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเบื้องต้นโดยตรง ประกอบด้วย ผลกระทบในด้านมลภาวะในเรื่องของกลิ่นเหม็น ฝุ่นละออง การปล่อยน้ำเสีย ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ในเรื่องของคุณภาพน้ำดื่ม น้ำใช้ การกัดเซาะชายฝั่ง ปริมาณและคุณภาพสัตว์น้ำในทะเลเสื่อมถอย ผลกระทบทั้งหมดเป็นเพราะการบริหารจัดการพัฒนา โครงการที่ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอติดต่อกันมาตั้งแต่โครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งภาคตะวันออก (ESB)

^๖ ศิวัช ศรีโศคางกุล และยุทธศาสตร์ หน่อแก้ว, ถอดบทเรียนการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการแก้ไขปัญหา ความยากจนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง พื้นที่ตำบลในเมือง อำเภอเวียงเก่า จังหวัดขอนแก่น, วารสารมหาจุฬาริชาการ ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – มิถุนายน ๒๕๖๐) : ๑๒๕.

^๗ ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, การลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมายในระบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC), (กรุงเทพมหานคร: ธนาคารกสิกรไทย, ๒๕๖๐), หน้า ๕.

และทำให้ชาวบ้านในพื้นที่ก็ยังคงมีความกังวลและความกลัวว่าผลกระทบดังกล่าวจะยังมีต่อเนื่องหรืออาจจะมีเพิ่มมากขึ้นเมื่อโครงการพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ได้มีการขับเคลื่อนอย่างเต็มที่ ทั้งนี้เพราะภาครัฐมีแผนนโยบายการสนับสนุนให้เกิดโครงการ แต่ไม่ได้มีนโยบายในการบังคับลงโทษในกรณีที่โรงงานอุตสาหกรรมทำผิด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเนตรทราย นิสสัยสุข^๙ ที่พบว่า การพัฒนาอุตสาหกรรมส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเชิงลบมากที่สุดโดยเฉพาะการฝังกลบขยะที่ส่งกลิ่นเหม็น ปัญหารองลงมาคือ การรั่วไหลของสารเคมีลงสู่อ่างเก็บน้ำ ซึ่งเห็นได้ว่าผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจะสร้างปัญหาลูกโซ่ได้เสมอ เมื่อเกิดกับสิ่งหนึ่งก็สามารถกระทบไปอีกสิ่งแวดล้อมหนึ่งได้เสมอ อย่างไรก็ตาม การขับเคลื่อนดังกล่าวไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูธรรมจริยวัฒน์ สิริวฑฒโน และพระสุภาพร เดชธโร^{๑๐} ที่กล่าวไว้ในพระพุทธศาสนามีหลักธรรมหมวดหนึ่งที่กล่าวถึงการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข คือ หลักสารณียธรรม ๖ โดยหลักสาธารณโภคีธรรม ถือได้ว่าเป็นหลักธรรมที่น่าสนใจ เพราะหลักธรรมนี้เป็นการประสานสังคมให้เกิดความยึดเหนี่ยว และประสานสังคมที่ได้แตกร้างจากระบบที่แย่งชิงซึ่งกันและกันให้กลับมาเป็นสังคมที่ดีเช่นเดิม ด้วยหลักธรรมนี้ได้สอนไว้ว่าหากได้สิ่งของใดมาก็แบ่งปันกัน แต่ในการที่จะแบ่งปันสิ่งใดก็ตามจะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ที่สูงสุดแห่งสิ่งของนั้นๆ ซึ่งหากได้นำมาประยุกต์ในสังคมปัจจุบันแล้วย่อมนำมาสู่ความสุขสงบเกิดขึ้นทั้งในสังคม ชุมชน องค์กรต่างๆ ย่อมจะมีความสมัครสมานสามัคคีอย่างแน่นอน

๒) ผลกระทบระดับประเทศ โดยผลกระทบในเชิงบวกจะเป็นปัจจัยในด้านเศรษฐกิจและสังคมที่โครงการพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) สามารถพัฒนาทำให้ประเทศไทยเข้าไปสู่ประเทศที่เป็นอุตสาหกรรมอย่างสมบูรณ์ สามารถสร้างความมั่นคงมั่งคั่ง และเพิ่มรายได้ให้กับประเทศ จะส่งผลต่อให้ประชาชนในพื้นที่โครงการและทั่วประเทศมีรายได้เพิ่มขึ้นเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเนตรทราย นิสสัยสุข^{๑๐} ที่ได้พบว่าผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจได้ส่งผลกระทบในเชิงบวก ประชากรมีงานทำเพิ่มมากขึ้นเมื่อจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมมีเพิ่มขึ้นทำให้เริ่มมีการเปลี่ยนแปลง ที่ดินถูกพัฒนาเป็นพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรม จึงทำให้ที่ดินมีราคาที่สูงขึ้น คนในชุมชนขายที่ดินให้กับโรงงานอุตสาหกรรมมากขึ้นตามลำดับ ซึ่งราคาที่ดินและการถือครองที่ดินนั้น รัฐจะไม่สามารถเข้าไปควบคุมได้ เพราะราคาเป็นไปตามกลไกทางการตลาด และในการดำเนินนโยบายของประเทศที่ได้ให้ความสำคัญกับการลงทุน

^๙ เนตรทราย นิสสัยสุข, ผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด ระยอง กรณีศึกษา : ชุมชนตำบลมาบยางพร อำเภอบลุกแดง จังหวัดระยอง, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, (ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๖), หน้า ๘๘.

^{๑๐} พระครูธรรมจริยวัฒน์ สิริวฑฒโน และพระสุภาพร เดชธโร, กระบวนการสร้างสาธารณโภคีธรรมขององค์กรพุทธศาสนาในประเทศไทย, วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุฒวิทยาลัย ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – มิถุนายน ๒๕๖๐) : ๗๗.

^{๑๑} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๙๔.

ในภาคอุตสาหกรรม ภาครัฐจึงให้ความสำคัญกับด้านเศรษฐกิจมากกว่าด้านอื่น ส่วนผลกระทบเชิงลบจะเป็นในประเด็นด้านความมั่นคง และด้านการปกครองและบริหารราชการแผ่นดิน เพราะจะต้องปรับแก้กฎหมาย กฎระเบียบ รวมทั้งข้อบังคับที่สำคัญ เพื่อเปิดโอกาสให้นักลงทุนต่างชาติได้เข้ามา โดยการที่ยอมให้สิทธิประโยชน์ทั้งเรื่องการเข้ามาอาศัยในราชอาณาจักร การครอบครองกรรมสิทธิ์ในที่ดิน การยกเว้นด้านอากร หรือการลดหย่อนภาษีต่างๆ การดำเนินการรูปแบบนี้จะนำมาซึ่งการสูญเสียรายได้ของประเทศชาติ และความมั่นคงของชาติ แต่จากการศึกษาก็ได้พบว่ามีความสอดคล้องกับไพรซ์ ฟันชมภู^{๑๐} ที่ได้กล่าวไว้ว่าการปกครองโดยกฎหมายหรือหลักนิติธรรม การให้ความคุ้มครองสิทธิในขั้นพื้นฐานของประชาชนทั้งในเรื่องสิทธิเสรีภาพภายในทรัพย์สิน การดำรงชีพ ฯลฯ อย่างเสมอหน้ากัน โดยที่ผู้ปกครองไม่สามารถใช้อำนาจใดๆ เพื่อจะลิดรอนเพิกถอนสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ และไม่สามารถใช้อิทธิพลอยู่เหนือกฎหมาย หรือเหนือกว่าประชาชนคนอื่นๆ ได้ และหลักความเสมอภาค คือการเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงทรัพยากรและคุณค่าต่างๆ ของสังคมที่มีอยู่จำกัดอย่างเท่าเทียม โดยการไม่ถูกกีดกันด้วยสาเหตุแห่งความแตกต่างทางชั้นวรรณะ ชาติพันธุ์ วัฒนธรรมความเป็นอยู่ ฐานะทางเศรษฐกิจ หรือด้วยสาเหตุอื่น

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะประกอบด้วยข้อเสนอเกี่ยวกับเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติการ ดังนี้

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) ปัจจุบันผังเมืองยังไม่ตอบสนองด้านการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) เท่าที่ควร ดังนั้นภาครัฐควรต้องมีนโยบายความชัดเจนในการออกแบบเมืองในอนาคต เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาการขยายตัวของเมือง และทิศทางการเติบโตของภาคอุตสาหกรรมว่าควรเป็นอย่างไร ที่จะไม่ทำให้วิถีชีวิตชุมชนถูกทำลาย

๒) การให้สิทธิพิเศษในการลงทุนอุตสาหกรรมศักยภาพทั้งกลุ่มอุตสาหกรรมปัจจุบัน (First S -Curve) และ กลุ่มอุตสาหกรรมอนาคต (New S-Curve) รัฐควรคำนึงถึงนโยบายดึงดูดนักลงทุนต่างชาติรายใหม่ให้เข้ามาเพิ่มขึ้น และส่งเสริมผู้ลงทุนรายเดิมให้ขยายการลงทุนเพิ่มมากขึ้น

๓) ภาครัฐต้องบูรณาการด้านการบริหารของภาครัฐส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และในส่วนปกครองท้องถิ่นให้มีความชัดเจนในการบริหารพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) เพื่อเอื้ออำนวย และกำกับดูแลโรงงานอุตสาหกรรมที่มาลงทุนในโครงการให้ได้รับผลประโยชน์สูงสุด ขณะเดียวกันภาครัฐทุกระดับก็ไม่เสียผลประโยชน์ที่ควรจะได้รับ

^{๑๐} ไพรซ์ ฟันชมภู, หลักรัฐศาสตร์ที่ปรากฏในพระไตรปิฎก: ประชาธิปไตย, วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๐) : ๑๕๖.

๒. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑) ภาครัฐต้องให้ความสำคัญในการทำความเข้าใจต่อชุมชนในพื้นที่เกี่ยวกับโครงการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) เพื่อป้องกันปัญหาของความขัดแย้ง และการเข้าใจไม่ตรงกันของภาคอุตสาหกรรมกับชุมชน ประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ

๒) การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอุตสาหกรรมเป็นประเด็นที่ภาครัฐจะต้องให้ความสำคัญ และดำเนินการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง และบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด เพราะตัวอย่างโครงการอีสเทิร์นซีบอร์ด ที่ผ่านมายังทำให้ชุมชนไม่มีความมั่นใจในมาตรการภาครัฐ

๓) แนวทางการจัดการน้ำอย่างมีคุณภาพ ภาครัฐต้องมุ่งเน้นการบริหารจัดการน้ำจัดให้มีคุณภาพและความเพียงพอต่อความต้องการทั้งในการอุปโภคและบริโภคภายในครัวเรือนด้วย ไม่ใช่จะมุ่งเน้นในการจัดการน้ำเพื่อภาคอุตสาหกรรมเท่านั้น

บรรณานุกรม

คณะกรรมการนโยบายการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก. **เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และกระบวนการ ในการร่วมลงทุนกับเอกชนหรือให้เอกชนเป็นผู้ลงทุน พ.ศ. ๒๕๖๐.**

สำนักงานเพื่อการพัฒนาาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (สกรท.), ๒๕๖๐.

เนตรทราย นิสสัยสุข. ผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด ระยอง กรณีศึกษา: ชุมชนตำบลมาบยางพร อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๖.**

ปิยพงศ์ พู่ณิษฐ์. อิทธิพลของการกำกับดูแลกิจการที่ดีและการรับรู้คุณภาพการบริการของลูกค้าที่มีผลต่อความไว้วางใจและความจงรักภักดีของลูกค้าธนาคารออมสิน. **ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประกอบการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๙.**

พระครูธรรมธรศิริวัฒน์ สิริวิฑฒโน และพระสุภาพร เตชธโร. กระบวนการสร้างสาธารณโภคีธรรมขององค์กรพุทธศาสนาในประเทศไทย. **วารสารมหาจุฬาราชวิทยาลัย ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – มิถุนายน ๒๕๖๐) : ๗๗.**

ไพรัช พันชมพู่. หลักรัฐศาสตร์ที่ปรากฏในพระไตรปิฎก: ประชาธิปไตย. **วารสารมหาจุฬาราชวิทยาลัย ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – มิถุนายน ๒๕๖๐) : ๑๕๖.**

ศิวัช ศรีโกคางกุล และยุทธศาสตร์ หน่อแก้ว. ถอดบทเรียนการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการแก้ไขปัญหามลพิษตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง พื้นที่ตำบลในเมือง อำเภอเวียงเก่า จังหวัดขอนแก่น. **วารสารมหาจุฬาราชวิทยาลัย ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – มิถุนายน ๒๕๖๐) : ๑๒๕.**

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. การลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมายในระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC).

กรุงเทพมหานคร: ธนาคารกสิกรไทย, ๒๕๖๐.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. พระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พุทธศักราช ๒๕๔๘. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, ๒๕๔๘.